

Fot. Tomasz Kiersnowski

Polşa zəngin toy adət ənənələrinə malik olan bir ölkədir. Bu adətlərin məqsədi gənc cütlüyə sağlamlıq, bolluq və əbədi məhəbbət gətirməkdir. Toy mərasiminə əsrarəngizlik və füsunkarlıq elementləri gətirən bir çox toy adətləri bu günə qədər qorunub saxlanır.

Польша страна с богатыми свадебными традициями и обычаями. Цель этих обрядов – принести здоровье, богатство и вечную любовь молодой паре. По сей день хранится множество обрядов, которые придают свадебной церемонии элементы таинственности и волшебства.

POLŞADA TOY'ƏNƏNƏLƏRİ

MƏTN: Stanislava Mütəllimova

СВАДЕБНЫЕ ТРАДИЦИИ В ПОЛЬШЕ

NİŞAN. Bu gözəl adət gənc cütlüklərə və valideynlərinə çoxlu xoş anlar bəxş edir. Mərasimə hər iki tərəfdən ən yaxın qohumlar dəvət olunur. Gələcək kürəkən iki dəstə gül ilə gəlir. Biri sevgilisi üçün, o biri isə sevgilisinin anası üçün. Bayram süfrəsi zamanı qızın atası gənc cütlüyün bir-birinə qovuşmaq istəyi barədə qonaqlara xəbər verir, cavanlar isə valideynlərindən xeyir dua verməyi xahiş edirlər. Valideynlərin xeyir duasını aldıqdan sonra bir-birlərinə nişan üzüklerini verməyin təntənəli məqamı gəlir. Başqa Avropa ölkələrdən fərqli olaraq Polşada nişan üzüyü sağ əlin adsız barmağına taxılır. Bu barmağı Polyakca "serdeczni" adlandırırlar, bu da öz növbəsində Azərbaycan dilinə ürək (yəni ürək barmağı) kimi tərcümə olunur. Nişan valideynlərin bir-biri ilə tanış olmaq və gələcək toy hazırlıqlarını müzakirə etmək üçün mükəmməl bir fürsətdir.

ŞÜŞƏ SINDIRMA. Toy qabağı gəlinin qarının qabağında şüşə sındırma adəti də maraqlıdır. Bu adəti

ОБРУЧЕНИЕ. Эта красивая традиция доставляет немало приятных минут молодой паре и их родителям. На торжество приглашают самых близких родственников с обеих сторон. Будущий зять приходит с двумя букетами цветов - для мамы невесты и для своей избранницы. Во время праздничного обеда отец девушки торжественно информирует всех гостей о планах молодой пары связать свои судьбы, а молодые просят родительского благословения на их брачный союз. После получения согласия родителей наступает торжественный момент обмена обручальными кольцами. В отличие от других европейских стран обручальное кольцо в Польше следует носить на безымянном пальце правой руки. Этот палец очень символично называется «сердечный». Обручение является прекрасной возможностью для взаимного знакомства родителей обеих семей и обсуждения приготовлений к предстоящей свадьбе.

БИТЬЕ СТЕКЛА. Интересен обычай разбивать накануне свадьбы под дверью невесты стекло. Гости со сторо-

Fot. Jarosław Budzyński

yerinə yetirmək üçün oğlan evi toy ərəfəsində axşamüstü gəlirlər. Səhər isə gəlin qırıntıları yığıb atmalıdır. Deyilənə görə bu pis ruhlardan qoruyur.

QIZ MƏCLİSİ. Toy qabağı qız məclisi keçirilir. Gəlin rəfiqələrlə vaxt keçirərək onlarla vidalaşır. Qonaqlıq bəzən sübhə qədər davam edir.

TOY PALTARI. Toy paltarının alınmasının qayğısına bəy qalır. Gəlin paltarında bir neçə vacib elementlər olmalıdır: ağ rəng – paklığın rəmzi; mavi rəng – adaxlının sadıq olacağına zəmanət kimi; kimdənsə götürülmüş bir əşya – bəy ailəsinin rəğbət zəmanəti kimi; köhnə əşya – gənc cütlük dostların və yaxınların köməyinə güvənə bilsinlər deyər; təzə əşya – firavanlıq rəmzi kimi. Polyak ənənələrinə görə gəlin paltarının tikişlərində qənd kürəciklərinin və çörək qırıntılarının, bəyin ciblərində isə xırda qəpiqlərin olması şirin və tox həyatın təminatçısıdır.

GƏLİNLƏ GÖRÜŞ. Ənənəyə görə bəy, drujba (subay qardaşlar və dostlar), onun yaxınları və bütün qonaqlar gəlin evinə gəlirlər. Gəlin bəyi öz subay bacıları və rəfiqələri (drujna) ilə gözləyir. Orkestr musiqi sədaları gəlini adaxlısı ilə görüşə çıxmağa dəvət edir. Bəy gəlinə toy gül dəstəsi təqdim edir. Subaylar cütlüklərə duraraq drujına əmələ gətirirlər. Şahidlər drujnanın böyükləri olurlar.

XEYİR-DUA. Sonra isə ənənəyə görə gəlin evində gənc cütlüyə xeyir-dua verilir. Gənc cütlüyün va-

ny жениха приезжают вечером накануне свадьбы, чтобы совершить этот обряд. Утром невеста должна осколки собрать и выбросить. Считается, что этот обряд оберегает от злых духов.

ДЕВИЧНИК. Накануне свадьбы бывает традиционный девичник. Невеста проводит время со своими подругами, прощаясь с ними. Гуляние иногда продолжается до рассвета.

СВАДЕБНОЕ ПЛАТЬЕ. Свадебный наряд финансирует жених. Наряд невесты должен содержать

Fot. Tomasz Kaczor

несколько важных элементов, а именно: белое – символ чистоты; голубое – гарантия верности избранника; заимствованное – гарантия расположения семьи мужа; старое – чтобы молодые могли рассчитывать на помощь друзей и близких; новое – символ достатка. Польские традиции говорят, что наличие в швах платья невесты кристаллика сахара и хлебной крошки, а в кармане жениха мелких монет обеспечат сладкую, сытую жизнь.

ВСТРЕЧА С НЕВЕСТОЙ. Согласно традиции жених, неженатые братья и друзья, которые называются дружбами, его родные и гости прибывают к дому невесты. Невеста же, ожидает жениха в компании своих незамужних сестер и подруг, которые называются – дружнами. Оркестр музыкой приглашает невесту выйти на встречу к своему избраннику. Жених вручает невесте свадебный букет. Незамужняя молодежь составляет пары, называемые дружиной. Свидетели являются старшими в этой дружине.

БЛАГОСЛОВЛЕНИЕ. Затем в доме невесты наступает традиционное благословление молодых. Родители жениха и невесты, а также старшие члены семьи благословляют молодую пару, крестят и окропляют святой водой. После окончания обряда молодая пара, вместе с родителями, гостями и свидетелями отправляется в костел.

lideynləri və ailələrin böyükləri öz xeyir-dualarını verərək onlara haç vurub, müqəddəs su çiləyirlər. Mərasimin sonunda isə gənc cütlük, valideynlər, şahidlər və bütün qonaqlarla birgə kostyola (kilsəyə) yollanırlar.

YOLKƏSMƏ. Kostyol yolunda gənc cütlüyün dostları yolu kəsirlər (Polşada buna “toy darvazası” deyirlər), yalnız şirinlik verildəndən sonra yolu davam etməyə mümkün olur. Bu, yolda bir neçə dəfə təkrar oluna bilər.

Fot. Wojciech Radwański

KƏBİNKƏSMƏ. Ümumiyyətlə Polşa katolik ölkədir və adətlər təsiri burada güclüdür. Çox vaxt yalnız kəbin kəsirlər və bütün lazımi sənədlər kostyolda tərtib olunub ZAQS-a təqdim edilir. Kəbin mərasiminə hazır olunmuş kostyol ağ lent və güllərlə bəzədilərək çox dəbdəbəli görünür. Gənc cütlük bir-birinə sadıqlıq və sevgi andı verir. Mərasimin sonunda isə gənc cütlük əl-ələ tutaraq kostyolu tərk edərək qonaqlara mərasimdə iştirak etdiklərinə görə təşəkkür edirlər.

TƏBRİKLƏR. Gənc cütlüyü qonaqlar qarşılayır. İlk növbədə gənc cütlük bir-birini, sonra şahidlər, daha sonra isə valideynlər və nəhayət yerdə qalan qonaqlar təbrik edirlər. Hər kəs öz təbrik və arzularını deyir gül-çiçək hədiyyə edirlər. Yeri gəlmişkən günəbaxan güllər hədiyyə etmək çox populyardır, çünki o günəşli və xoşbəxt həyat rəmzidir. Xoşbəxtlik əlaməti olaraq gənc ailənin üzərinə düyü yaxud xırda qəpiklər və ya həyat yoldaşlarının çiçəklənmə rəmzi olan gül ləçəkləri atırlar. Gənc ailə xırda qəpikləri toplayır. Deyilənə görə kim çox toplasa onun sözü ailədə keçəcək. Bu evlilik həyatında ilk sınaqdır. Sonra gənc cütlük toya yollanırlar. Qədim polyak ənənəyə görə valideynlər onları duz çörəklə qarşılayır. Toyu adətən təmtəraq və dəbdəbə ilə bir neçə gün qeyd edirlər. Hətta ən sadə toy belə səhərə kimi davam edir. Toyun keçirilmə adətə və süfrəsi haqqında isə jurnalın növbəti buraxılışında sizə ətraflı məlumat verəcəyik.

ВОРОТА. По дороге в костел друзья молодой пары блокируют путь (в Польше это называется «свадебные ворота»), продолжить путь можно, только если откупится сладостями. По дороге такие препятствия могут быть организованы несколько раз.

ВЕНЧАНИЕ. Польша в целом католическая страна и традиции тут имеют сильное влияние. В большинстве случаев происходит только венчание, все необходимые бумаги заполняются в костеле и пере-

Fot. Tomasz Kaczor

даются в ЗАГС. Приготовленный к венчанию костел выглядит по-особому нарядно – украшен белыми лентами и цветами. Молодожены дают клятву друг другу, обещая любовь и верность, а по окончании церемонии молодая пара рука об руку покидает костел и благодарит своих гостей за присутствие на церемонии.

ПОЗДРАВЛЕНИЯ. Молодую пару встречают гости. В первую очередь пожелания друг другу должны сказать молодожены, затем свидетели, родители и остальные гости. Все говорят свои поздравления, дарят цветы. Кстати очень популярно дарить цветок подсолнуха, он символизирует солнечную и счастливую жизнь. На счастье новобрачных осыпают рисом или мелкими монетами, или же лепестками цветов, что символизирует процветание супругов. Сбор молодой парой мелких монет является первым «испытанием» в браке. Кто соберет больше, тот и будет править в доме. После молодая пара отправляется праздновать свадьбу. По старому польскому обычаю молодоженов встречают родители с хлебом и солью. Свадьбу празднуют обычно несколько дней, отмечают пышно и торжественно. Даже самая скромная свадьба обязательно бывает до утра. О традициях празднования свадьбы и о свадебных угощениях мы расскажем вам в следующем выпуске журнала.